

INTERVIU CU DOMNUL GHEORGHE CHIOARU, PREȘEDINTELE CASEI DE AJUTOR RECIPROC A PENSIONARILOR „OMENIA”^[1]

Mihaela Pitea^[2]

Rezumat

Reducerea riscului de exclusiune socială și sărăcie a persoanelor vârstnice, crearea unei comunități de ajutorare reciprocă, creșterea încrederii beneficiarilor, capacitatea de extindere a unei întreprinderi sociale sunt subiectele abordate în acest material. Este prezentată activitatea Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Omenia” care oferă ajutorare financiară membrilor ei pe principiul mutualității și desfășoară o largă paletă de activități specifice economiei socială. Președintele asociației, Gheorghe Chioaru expune în cadrul interviului obstacolele cu care se confruntă întreprinderea pe care o conduce și oferă sfaturi de promovare a economiei sociale pentru actorii implicați în acest domeniu.

Cuvinte cheie: *Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor, economie socială, persoane vârstnice*

1. Ce profil are întreprinderea socială pe care o conduceți?

G.C. Sunt patru departamente care definesc profilul organizației: asistența socială care are ca obiectiv susținerea persoanelor de vârstă a treia prin acțiuni de îngrijire și asistență multidisciplinară, departamentul de creditare destinat susținerii din punct de vedere financiar, un

^[1] Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor (CARP) „Omenia” din București, str. Amurgului, nr. 53, sector 5 este o organizație neguvernamentală, de drept privat, apolitică, cu scop caritabil și de întrajutorare, orientată spre susținerea persoanelor de vârstă a treia.

^[2] Sociolog, Centrul de Resurse în Economia Socială, Asociația Alternative Sociale, Șos. Nicolina, nr.24, Iași; Tel.: 0735840022; e-mail: mpitea@alternativesociale.ro.

centru de zi care își propune să asigure spațiul în care seniorii să poată participa la activități de socializare, conectare la comunitatea locală și prestare servicii de producție de tip ateliere de reparații, cabinete medicale, cabinete de frizerie/coafură, magazin social etc.

2. Care sunt beneficiarii care lucrează în cadrul întreprinderii și ce tipuri de activități derulează aceștia?

G.C. Asociația CARP „Omenia” numără peste 32.000 de membri care beneficiază de serviciile oferite de organizație, fie sub formă de ajutor financiar rambursabil (împrumuturi de tip CAR) fie sub formă de servicii sociale, mai exact prestații de servicii economice sau ajutor nerambursabil. Avem peste 120 de angajați cu contract individual de muncă, majoritatea dintre aceștia fiind pensionari, la care se adaugă peste 40 de voluntari care lucrează în sprijinul celorlalți membri. Lunar, 200 de membri care au probleme locomotorii, cu venituri sub limita sărăciei și persoane aflate în prag de risc social beneficiază de servicii de asistență socială, medicală și îngrijire la domiciliu. Peste 2000 de vârstnici beneficiază de prestațiile oferite de specialiști în materie de reparație și întreținere (frizerie, coafură, îmbrăcăminte, încălțăminte, zugrăveli, tinichigerie, tâmplărie, electrice și electrocasnice etc.), iar alții beneficiază de programul de pâine gratuită. Distribuim zilnic 250 de pâini, iar vârstnicii noștri se aprovizionează cu alimente de la magazinul social sau primesc diferite ajutoare constând în alimente, bani sau diverse materiale. În luna aprilie 2012, 1200 de persoane au primit ajutor material nerambursabil.

Când vorbim de beneficiarii noștri ne referim la persoanele de vârstă a treia, în special la cele cu venituri mici și foarte mici sau care locuiesc singuri și sunt bolnavi. Dacă un tânăr suportă mai ușor eșecul unei angajări, nu se poate spune același lucru despre un vârstnic, care nu-și mai poate găsi un loc de muncă pentru completarea veniturilor, nu poate emigra într-o altă țară pentru că nu o poate lua de la început și nici nu poate regândi participarea sa la susținerea sistemului unitar de pensii deoarece nu mai are salariu.

Iată motivele care ne fac să credem că pentru cei de vârsta a treia, o organizație de tip CARP este poate singura speranță de susținere, este printre puținele locuri, dacă nu singurul, unde mai pot găsi cadrul adecvat de punere în valoare a potențialului său. Resursele limitate de care dispune un CARP și lipsa de implicare/susținere atât din partea autorităților competente, dar și din partea societății civile, nu a permis și nu permite asigurarea susținerii tuturor vârstnicilor vulnerabili. Veniturile provenind din pensii s-au diminuat dramatic, punctul de pensie a scăzut constant de la 45 procente din salariul mediu pe economie la nici 32 procente, iar inflația afectează foarte mult veniturile pensionarului de astăzi.

3. Care sunt sursele de finanțare ale întreprinderii de economie socială pe care o coordonați? În ce este reinvestit profitul realizat?

G.C. Asociația funcționează în proporție covârșitoare din resursele atrase de la propriii săi membri, sub forma unor contribuții lunare modice, în valoare de 3 lei (30 procente din contribuții fiind utilizate pentru ajutoare sociale și 70 procente pentru ajutor de înmormântare) și a unor cotizații de minimum 5 lei pe lună de persoană utilizate ca fond social pentru împrumuturi. La aceste sume se adaugă donațiile și sponsorizările/cofinanțările primite de la persoane fizice sau de la Ministerul Muncii Familiei și Protecției Sociale sau de la alte asociații/fundații. Fiind o organizație nonprofit, veniturile obținute sunt utilizate conform statutului, respectiv pentru nevoile interne (inclusiv pentru dezvoltare: modernizare spații, achiziție echipamente/utilaje necesare prestării serviciilor statutare etc.). Produsele realizate în regim de voluntariat, sub formă de lucrări artizanale realizate de cercurile de creație din cadrul Centrului de Zi „Omenia” sunt oferite în dar celor care fac donații sau susțin campaniile de ajutorare a persoanelor de vârsta a treia.

4. Care sunt posibilitățile și capacitatea de extindere ale acestei întreprinderi? Ce rol joacă în acest demers atragerea de parteneriate/fonduri?

G.C. Posibilitățile și capacitatea de extindere sunt limitate, în primul rând, de resursele reduse de care dispun membrii noștri și care pot fi puse la dispoziția organizației. Din păcate, zicala românească „bani albi pentru zile negre”, deși este de o actualitate cutremurătoare nu funcționează din lipsa unor venituri adecvate.

Pornind de la nevoile tot mai numeroase ale persoanelor de vârstă a treia, adunarea generală a organizației noastre a aprobat demararea unui proiect de extindere și modernizare a Centrului de Zi „Omenia” prin care să se asigure condiții de prestare a unor servicii gratuite de îngrijire medicală, prioritar sub formă de reflexoterapie, kinetoterapie, asistență psihologică etc. În acest scop am depus o cerere de finanțare în cadrul Programului Operațional Regional 2007 - 2013, Axa prioritară 3.2., Extindere și modernizare a capacității sociale. Deși am depășit etapa de evaluare a eligibilității tehnice primind chiar felicitări, după aproape un an am primit vestea că suntem pe o listă de așteptare. Asta în condițiile în care proiectul nostru a fost evaluat cu mult înaintea altor proiecte și a obținut un punctaj peste medie. Asistăm, astfel, cu tristețe la neputința clasei politice actuale de a gestiona cu eficiență resursele naționale în sprijinul seniorilor noștri.

5. Ce probleme sociale importante de la nivelul comunității rezolvă activitățile inițiate în cadrul întreprinderii de economie socială?

G.C. În primul rând, CARP vine în ajutorul vârstnicilor cu venituri mici și foarte mici, persoanelor neeligibile pentru bănci, cărora le acordă împrumuturi în condiții avantajoase. Susținem nevoile unei categorii importante de cetățeni prin prestațiile economice asigurate în regim de subvenție, însă această subvenție nu vine din partea statului ci din fon-

durile la care contribuie proprii membri. Nu în ultimul rând, prin serviciile socio-medicale gratuite pe care le asigurăm membrilor, venim în sprijinul statului care are obligația să se ocupe de bunăstarea cetățenilor săi.

Participarea voluntară a membrilor CARP la activitățile de socializare asigură condiții de îmbătrânire activă. CARP – urile românești sunt un fenomen aproape unicat în Europa prin modul în care funcționează, având o tradiție de aproape 100 de ani, cu șanse mari de a se perpetua și în următorii 100 de ani. Nici o Casă de Ajutor Reciproc a Pensionarilor nu a dat faliment și, de multe ori, s-a dovedit că sunt cele mai sigure forme de economii ale pensionarilor.

6. Ce înseamnă din punctul dvs. de vedere conceptul de economie socială, cum îl definiți? Prin ce mijloace ar trebui să se promoveze economia socială astfel încât aceasta să fie cunoscută de persoanele din România?

G.C. Studiile efectuate în ultima perioadă în România au scos în evidență faptul că fenomenul „Casele de Ajutor Reciproc ale Pensionarilor” reprezintă un pilon al economiei sociale deoarece respectă integral principiile acesteia. Pe de altă parte, CARP - urile încearcă să rezolve probleme sociale din comunitatea celor de vârstă a treia: accesul la ajutor financiar, la servicii sociale de asistență, consiliere, servicii medicale subvenționate de organizație. Ce trebuie subliniat este faptul că ceea ce fac CARP - urile în România nu contravine și nu limitează cu nimic libertatea oricărui alt ONG sau asociație din România de a presta o activitate economică socială. Important este ca fiecare să respecte principiile de bază ale economiei sociale, să respecte dreptul celorlalți de a-și stabili propria politică și propriul drum. În România există foarte mulți actori în domeniul economiei sociale, iar popularizarea acestui fenomen se poate face numai prin rezultatul muncii lor, prin plusul de valoare pe care îl oferă comunității în cadrul căreia își desfășoară activitatea.

7. Considerați că legislația din România avantajează sau limitează activitatea de economie socială pe care o desfășurați? Cum considerați că ar trebui să se implice reprezentanții Guvernului României în promovarea și reglementarea legislativă a economiei sociale?

G.C. Deocamdată, legislația ne permite funcționarea în condiții bune, dar este loc de mai bine. Trebuie schimbate anumite mentalități și apoi lucrurile vor merge pe un făgaș normal. Societatea civilă a început să fie tot mai bine reprezentată la nivel național, iar vocea reprezentanților săi se face tot mai bine auzită. În opinia noastră, reprezentanții Guvernului nu sunt cei care ar trebui să se preocupe de reglementarea domeniului economiei sociale, ci fiecare actor implicat direct în acest proces social. Orice încercare de rezolvare globală sau adoptare a unei legi unitare în domeniul economiei sociale va crea, cu certitudine, nemulțumirea unuia sau altuia dintre participanți.

8. Ce sfaturi aveți pentru cineva care dorește să înființeze o întreprindere de economie socială?

G.C. Nimic nu este imposibil în viață. Totul este să știi ceea ce vrei să faci, cu cine vrei să faci și să stabilești care este utilitatea întreprinderii tale. Trebuie să te bazezi pe ceea ce poți tu să faci și mai puțin pe ajutorul altora. Pentru toți cei care încearcă să înființeze o întreprindere de economie socială le doresc mult succes, iar pentru cei care au reușit continuitate și progres.